

26-oji Lietuvos ekslibriso paroda „Šiauliams – 790“

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka pakvietė menininkus dalyvauti 26-ojoje Lietuvos ekslibriso parodoje, skirtoje garbingam Šiaulių miesto 790 metų jubiliejui. Šios parodos tikslas – kūrybiškai įprasminti miesto istoriją, kultūrinę tapatybę, bei žmones, savo veikla prisidedančius prie Šiaulių augimo, savitumo ir kultūrinės atminties puoselėjimo.

Prof. Vaidotas JANULIS
parodos kuratorius

Parodos organizatoriai kvietė dailininkus kurti ekslibrisus asmenims, susijusiems su Šiauliais: čia gimusiems, gyvenantiems ar gyvenusiems, dirbusiems, taip pat savo veikla reikšmingai prisidėjusiems prie miesto kultūros, meno, mokslo, švietimo, istori-

jos ar bendruomeninio gyvenimo, net jei šiuo metu jie ir negyvena Šiauliuose.

Išpūdinga miesto sukaktis sukurė gausų ekslibriso kūrėjų būrį iš visos Lietuvos. Parodai darbus pateikė daugiau kaip šešiasdešimt autorių, sukūrusių per šimtą šešiasdešimt ekslibrisų įvairiomis grafikos technikomis.

Parodos nuostatuose menininkų buvo prašoma trumpai apibūdinti žmogų, kuriam skirtas ekslibrisas. Šie trumpi tekstai, sentencijos ir komentarai papildys parodos katalogą, suteikdami katalogui originalumo, žiūrovui platesnį kūrinių turinį ir vaizdo suvokimą.

Dvidešimt šeštojoje Lietuvos ekslibriso parodoje dalyvauja kūrėjai iš didžiųjų Lietuvos miestų, mažesnių miestelių bei regionų. Dauguma ekslibrisų atlikti linoraižinio technika, taip pat gausu kompiuterinės grafikos ir mišrios technikos darbų. Klasiki-

nės grafikos technikos – ofortas, akvatinta, šilkografija – sutinkamos rečiau, nes jų atlikimas reikalauja itin kruopštaus ir daug laiko užimančio techninio proceso.

Parodoje dėmesį patraukia autoriai, ekslibrisų kompozicijose ypatingą vaidmenį suteikę šriftui ir kaligrafijai. Ryškiai išsiskiria profesoriaus Alberto Gursko ir Rasos Janulevičiūtės kūrybinis duetas. Profesorius, žinomas grafikas ir kaligrafas, ištikimas šrifto ir kaligrafijos menui, sukūrė ekslibrisus dailininkams Petrui Repšui, Gerardui Bagdonavičiui bei kolekcininkui Aidui Pikiotui. Kaip visuomet, Rasa Janulevičiūtė parodoje išsiskiria elegancija, aukšta spaudos kultūra ir subtiliomis rašto meno kompozicijomis.

Šią kaligrafinę nuotaiką papildė Rūtos Mozūraitės nuoširdumu ir jautrumu alsuojantis ekslibrisas Apolonijai Šliūpienei. Greta jų tvirtai stoja panevėžietis Povilas Šiaučūnas, stipriai ir raiškiai linoraižinio maniera sukūręs ekslibrisus Nijolei Petraitienei, Vyteniui Rimkui, Jonui Nekrašui, Zenonui Eimučiui Sabaliui.

Džiugu matyti parodoje profesorės Marijos Marcelionytės-Paliukės darbus. Autorė, kaip visuomet, išlieka kruopšti, reikli ir preciziška. Ji pristato šilkografijos technika sukurtus ekslibrisus Vaivai Kovieraitė-Trumpei ir Vaidotui Januliui. Šiuose darbuose formos, ženklai ir faktūrų simbo-

lika žiūrovą nukelia į mentalinę filosofiskai apmąstomą erdvę.

Greta jų eksponuojami ir Vaivos Kovieraitės-Trumpės šilkografijos technika atlikti ekslibrisai Vladui Verteliui – laikraščio „Šiaulių kraštas“ įkūrėjui ir redaktoriui. Viename jų regime žmogų, galbūt patį redaktorių, o gal eilinį miestelėną, susikaupusį skaitant laikraštį poilsio valandą. Kitame autorės darbe, skirtame Vandai Kavaliauskienei – Katinų muziejaus įkūrėjai – saulėje besisildantys katinai tampa jaukiu ir šmaikščiu Šiaulių, kaip Saulės miesto, simboliu.

Visą puokštę ekslibrisų įvairioms Šiaulių asmenybėms parodai pateikė Rimantas Dichavičius. Jo darbuose jaučiamas artimas ryšys su Šiauliais ir šiauliečiais. Mišria technika atliktuose ekslibrisuose jautriai ir išmoningai komponuojami simboliai, atspindintys asmenybių gyvenimo faktus, istorinį laikmetį ir kūrybinį kelią. Šiuos kūrinius papildė nuoširdūs tekstai, padedantys giliau pažinti žmones, kuriems jie skirti.

Intriguojančius ekslibrisus Virgiui Stakeniui, Sauliui Sondeckiui ir Viliui Pironui pristato kaunietė dailininkė Sigutė Bronickienė. Jos linoraižiniai atspausdinti ant odos, todėl kūrinių įgauta savita plastinė charakteris ir išskirtinė medžiagiškumo estetika.

Eglė Ambraziūnaitė ir vėl ste-

bina subtilia moliotipijos technika. Tapybiškas, faktūromis ir spalvinėmis dermėmis turtingas ekslibrisas skirtas šviesaus atminimo kurso draugui – talentingam keramikui ir skulptoriui Gintarui Martinioniui, ilgamečiam Šiaulių universiteto Menų fakulteto dėstytojui. Autorė taip pat sukūrė ekslibrisą savo klasės draugei iš M. K. Čiurlionio menų mokyklos – talentingai tapytojai Vitai Zabarauskaitei.

Piešinio linijos grakštumą ir subtilų ritmą puikiai atskleidžia Petro Rakštiko ekslibrisas, sukurti D. Jakaitei, K. Antanui ir B. Šalčiui. Tuo tarpu drąsia menine interpretacija stebina Rūtos Černiauskienei ekslibrisas „Rūta ir Nomedas“, kuriame autorė kartu su aktore Nomedą Bėčiūtę, persirengusios kaukių balius rūbais, žingsniuojanti į miestą. Kūrinys alsuoja žaismingumu, ironija ir pozityvia Saulės miesto nuotaika.

Šiauliams skirta 790 metų sukaktis tapo ne tik reikšminga miesto istorijos data, bet ir gražia ekslibriso meno švente. Visi projekte dalyvaujantys menininkai savo kūriniams solidžiai ir prasmingai sveikina miestą.

Paroda pirmąsias bus pristatyta Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos III aukšto galerijoje. Vėliau ji keliaus į Trakų istorijos muziejų, o sugrįžusi į Šiaulius lankytojus pasitiks miesto „Saulėtekio“ gimnazijoje.

Tautodailininko Edmundo Gaubo skulptūrinė kompozicija „Saulės mūšis“

Edmundo GAUBO asmeninio archyvo nuotr.

Skulptūrinė kompozicija „Saulės mūšis“.

Jonas NEKRAŠIUS

Šiai istorijai pradžią davė pažintis su radviliškietiu Edmundu Gaubu. Prieš keletą metų, grįžtant iš Vilniaus į Šiaulius, traukinyje susipažinau su įdomiu pašnekovu, tautodailininku ir medžio skulptoriumi iš Radviliškio Edmundu Gaubu. Išsikalbėjome apie tautodailę, meną, Lietuvos istoriją.

Sužinojęs, kad E. Gaubas yra sukūręs medžio drožinių, skirtų Lietuvos istorijai, pasiūliau jam sukurti kūrinių Saulės mūšio tema ir taip paminėti šio mūšio 790-ąsias sukakties metines. Tautodailininkas pažadėjo apie tai pagalvoti. Praėjo nuo tos pažinties daugiau kaip metai ir štai visai nesenai man paskambino pats Edmundas Gaubas ir pakvietė apsilankyti pas jį į namus ir taip sužinojau, kad jis sukūrė medžio drožinį, skirtą Saulės mūšiui.

Rugsėjo 4-ąją kartu su Trečiojo amžiaus universiteto klausytojais išvykome į kelionę šiauliečio dailininko Gerardo Bagdonavičiaus gyvenimo ir kūrybos keliais po Šiaulių kraštą. Išvykos metu aplankėme Kairius, Baisogalą, Radviliškį.

Radviliškyje užsukome į Edmundo Gaubo namus ir jis mus maloniai priėmė, be kitų savo darbų, atvykusiems šiauliečiams parodė savo naująjį kūrinių „Saulės mūšis“.

Šios, iš medžio išdrožtos skulptūrinės kompozicijos – ilgis 2 m 60 cm, aukštis 1 m, erdvinis gylis 60 cm. Drožinys nukelia žiūrovą į 1236 metų rudenį, kai rugsėjo 22 d. grįžtančius iš grobikiško žygio Saulės žemėje kalavijuočių ordino riterius sustabdė susijungusios baltų gentys, vadovaujamos Žemaitijos kunigaikščio Vyčio. Kalavijuočiai buvo apsupti, suvaryti į pelkę ir išmušti. Kūrinyje tas epizodas ir pavaizduotas su 30-čia mūšio dalyvių.

E. Gaubas skulptūrinę kompoziciją „Saulės mūšis“ apibūdino kaip panoraminį, istorinį, batalinį (polichrominį) drožinį. Jo erdvinis gylis padidintas, vaizduojama Saulės mūšio paskutinė ir lemtinga akimirka, kai lietuviai suvaro į pelkę kalavijuočių ordino riterius, juos sumušė ir paskandina.

Saulės mūšio laimėjimo, Baltų vienybės dieną, rugsėjo 22-ąją, siūlau Šiaulių „Aušros“ muziejaus viename iš padalinių, ar Šiaulių miesto koncertinės įstaigos „Saulė“ Mažonoje salėje-fojė, ar Šiaulių turizmo ir informacijos centre surengti vieno kūrinių – medžio skulptoriaus Edmundo Gaubo skulptūrinės kompozicijos „Saulės mūšis“ – parodą.

MRF

Parama projektui „Atolankos“ – 25 000 eurų.